

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

**Sondaj privind creditarea companiilor
nefinanciare și a populației**

August 2015

Sondaj¹ privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației, august 2015

Sinteză

Atât în cazul companiilor nefinanciare cât și al populației, instituțiile de credit au menținut constante standardele de creditare în T2/2015. Această evoluție este preconizată să continue și în trimestrul următor (T3/2015) în cazul companiilor, în timp ce pentru populație, băncile se așteaptă la o relaxare a standardelor de creditare. Din punct de vedere al cererii de împrumuturi, aceasta a înregistrat un avans de amploare marginală la nivelul companiilor nefinanciare în T2/2015, iar pentru trimestrul următor băncile estimează o creștere de amplitudine moderată a acesteia. În cazul populației, în T2/2015, cererea de credit nu s-a modificat pentru creditele imobiliare, însă pentru creditele de consum aceasta a consemnat o majorare moderată. Pentru trimestrul următor (T3/2015), instituțiile de credit prognozează o creștere de amploare moderată a cererii de împrumuturi din partea populației indiferent de segmentul de creditare.

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T2/2015	T3/2015 (așteptări)	T2/2015	T3/2015 (așteptări)
Populație	Imobiliare	→	↑	→	↑
	Consum	→	↑	↑	↑
Companii, total		→	→	↑	↑

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică o *relaxare/înăsprire/menținere constantă* a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică *avansul/contractia/menținerea constantă* a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele trei luni, respectiv așteptările privind următoarele trei luni). Culoarea *albastră* indică modificări de amploare marginală, iar culoarea *roșie* de amplitudine moderată sau mare.

A. Sectorul companiilor nefinanciare

- **Standardele de creditare** au rămas neschimbate în T2/2015, în contextul în care în trimestrul precedent acestea au fost relaxate marginal. Pentru T3/2015, instituțiile de credit estimează că nu vor avea loc modificări notabile ale standardelor de creditare, indiferent de tipul împrumuturilor.
- **Termenii creditării** s-au menținut constanți în T2/2015.
- **Cererea de credite** s-a majorat marginal pe fondul creșterii semnificative înregistrate pe segmentul de împrumuturi pe termen scurt, în timp ce în cazul creditelor cu o maturitate pe termen lung cererea s-a diminuat. Pentru perioada următoare (T3/2015),

¹A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

instituțiile de credit prognozează o majorare a cererii de amploare moderată pe toate tipurile de împrumuturi.

- **Riscurile asociate companiilor** au fost percepute de bănci ca fiind constante pentru majoritatea sectoarelor de activitate. După dimensiunea companiilor, microîntreprinderile sunt considerate în continuare ca fiind cea mai riscantă categorie, în timp ce riscurile asociate celorlalte tipuri de firme s-au menținut constante.

B. Sectorul populației

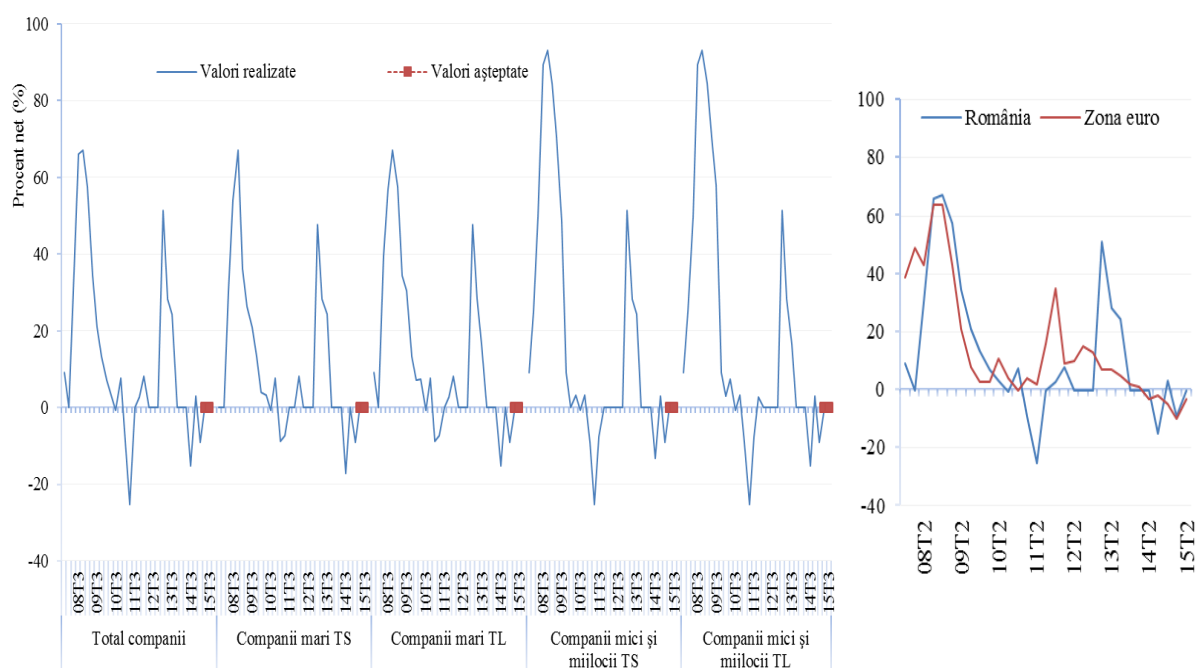
- **Standardele de creditare** s-au menținut neschimbate în T2/2015, atât pentru creditele pentru achiziția de locuințe și terenuri, cât și pentru creditele de consum, băncile anticipând că acestea vor cunoaște o relaxare în trimestrul următor (T3/2015).
- **Termenii creditării** atât în cazul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri, cât și în cazul creditelor de consum nu au cunoscut modificări în T2/2015.
- **Cererea de credite** a rămas constantă în T2/2015 pentru creditele imobiliare și a cunoscut o creștere moderată pentru creditele de consum, iar băncile prevăd o majorare moderată a cererii în trimestrul următor pentru ambele tipuri de credite (T3/2015).

A. Creditarea companiilor nefinanciare

1. Standardele de creditare

În T2/2015, standardele de creditare au fost menținute constante la nivel agregat, în timp ce instituțiile de credit estimau inițial o relaxare marginală a acestora. Pentru trimestrul următor (T3/2015), băncile preconizează că standardele și termenii de creditare vor rămâne de asemenea nemodificate. (Grafic 1).

Grafic 1: Modificări ale standardelor de creditare (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, iulie 2015

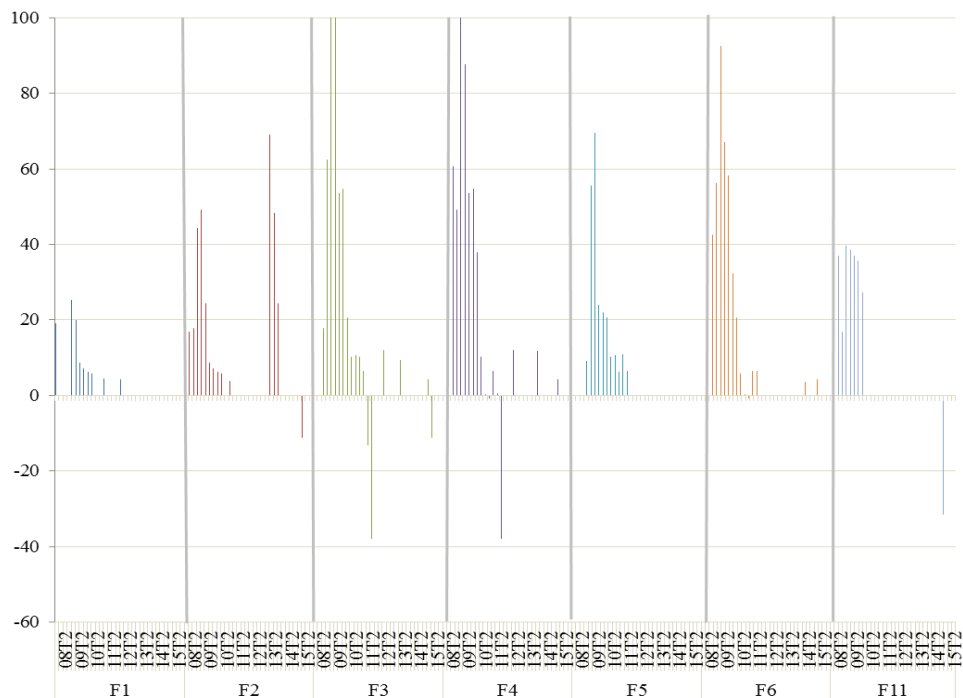
Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele de creditare, cât și termenii creditării

În structură, instituțiile de credit au păstrat neschimbate standardele de creditare în T2/2015, indiferent de dimensiunea companiilor sau maturitatea creditelor, o evoluție similară fiind prognozată și pentru trimestrul următor. În opinia băncilor, în T2/2015, principalii factori care au influențat deciziile acestora de modificare a standardelor de creditare s-au menținut constanți (Grafic 2).

În cazul instituțiilor de credit din zona euro, acestea au acționat în sensul relaxării standardelor de creditare în T2/2015 pentru împrumuturile destinate sectorului companiilor, însă într-un ritm mai scăzut față de perioadele anterioare (procent net de -3 la sută, comparativ cu -10 la sută în trimestrul precedent). Evoluția a fost determinată în principal de concurența dintre instituțiile de credit, în timp ce reducerea costurilor de finanțare și diminuarea constrângerilor bilanțiere ale băncilor au avut o contribuție mai modestă. Pentru

T3/2015, instituțiile de credit anticipează încheierea ciclului de relaxare a standardelor, considerând că acestea se vor menține constante.

Grafic 2: Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

F1	Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii	F7	Riscul asociat unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor (doar pentru creditele garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale)
F2	Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F8	Presiunea concurenței din sectorul bancar
F3	Așteptările privind situația economică generală	F9	Presiunea concurenței din sectorul nebanca
F4	Riscul asociat industriei în care activează compania	F10	Concurența cu alte surse de finanțare (piața de capital și acționariat etc.)
F5	Modificarea ponderii creditelor neperformante în portofoliul băncii	F11	Alți factori
F6	Riscul asociat colateralului/garanției solicitate		

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
 - factorii F7, F8, F9 și F10 nu au suferit modificări în perioada analizată

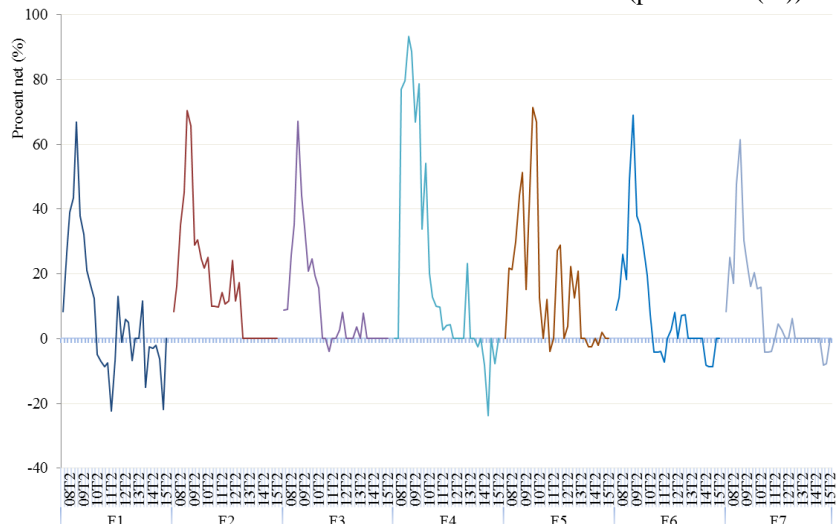
A2. Termenii creditării

În T2/2015, instituțiile de credit nu au modificat termenii creditării în cazul companiilor nefinanciare (Grafic 3).

Nivelul LTV (*loan-to-value*) pentru creditele garantate preponderent cu ipoteci aflate în portofoliul băncilor la T2/2015 s-a menținut în jurul valorii înregistrate în trimestrul anterior, de 100 la sută. Pe de altă parte, indicatorul LTV aferent creditelor nou acordate în T2/2015 a scăzut la 87 la sută, comparativ cu valoarea înregistrată în primul trimestru al anului curent (100 la sută).

Instituțiile de credit au estimat un nivel al pierderii în caz de nerambursare (LGD²) pentru creditele care au intrat în starea de nerambursare³ în T2/2015 de circa 43 la sută, dinamica indicatorului continuând tendința descrescătoare observată în trimestrele anterioare (în T1/2015, valoarea LGD a fost de 49 la sută).

Grafic 3: Modificarea termenilor contractelor de creditare (procent net(%))

- F1 Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
- F2 Prima solicitată pentru creditele mai riscante
- F3 Plafon maxim pentru valoarea creditului
- F4 Cerințele de colateral/garanții
- F5 Clauze contractuale
- F6 Scadența maximă
- F7 Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor de creditare

A3. Cererea de credite

La nivel agregat, cererea de împrumuturi din partea firmelor a înregistrat o creștere marginală în T2/2015 (Grafic 4). Dinamica a fost determinată de majorarea cererii de finanțare pe termen scurt atât din partea întreprinderilor mici și mijlocii, cât și a celei de la corporații. Pe de altă parte, cererea de credite pe termen lung din partea celor două categorii de firme s-a diminuat. Pentru perioada următoare (T3/2015), băncile autohtone anticipează o creștere moderată a cererii de finanțare la nivel agregat, pe fondul unei evoluții pozitive a cererii pentru toate tipurile de credite.

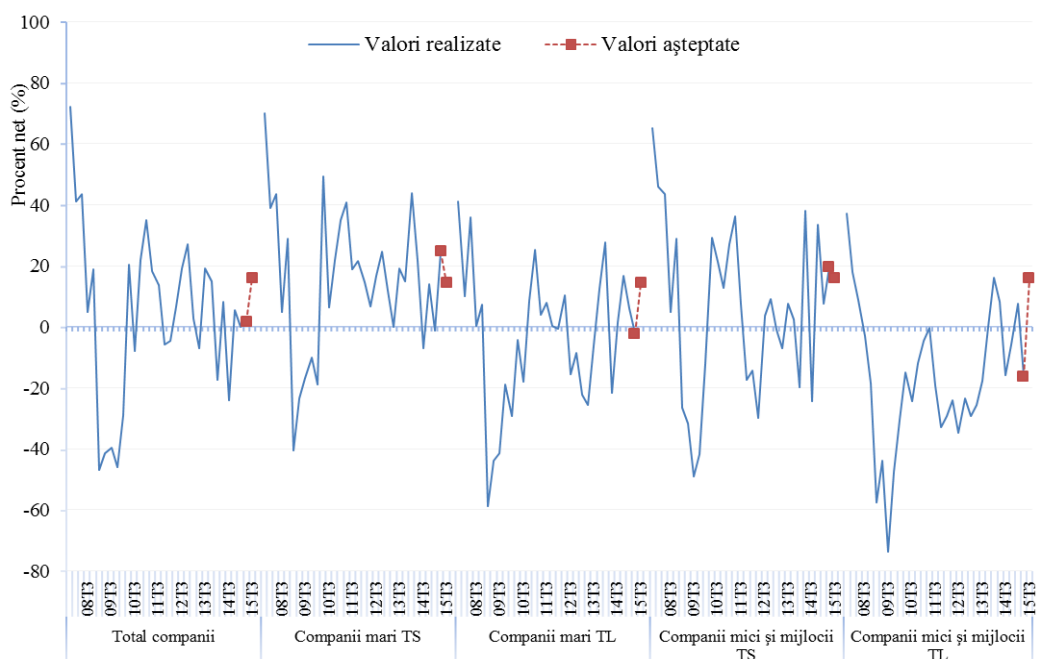
A4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare

Potrivit instituțiilor de credit, în T2/2015, riscurile asociate companiilor nefinanciare în funcție de sectorul în care activează s-au menținut constante în majoritatea ramurilor economice (Grafic 5). Singurele excepții au fost sectoarele „Tranzacții imobiliare”, „Intermedieri financiară” și „Transport, comunicații, poștă”, în cazul cărora băncile autohtone au perceput un risc de credit în creștere.

² Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator și (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD.

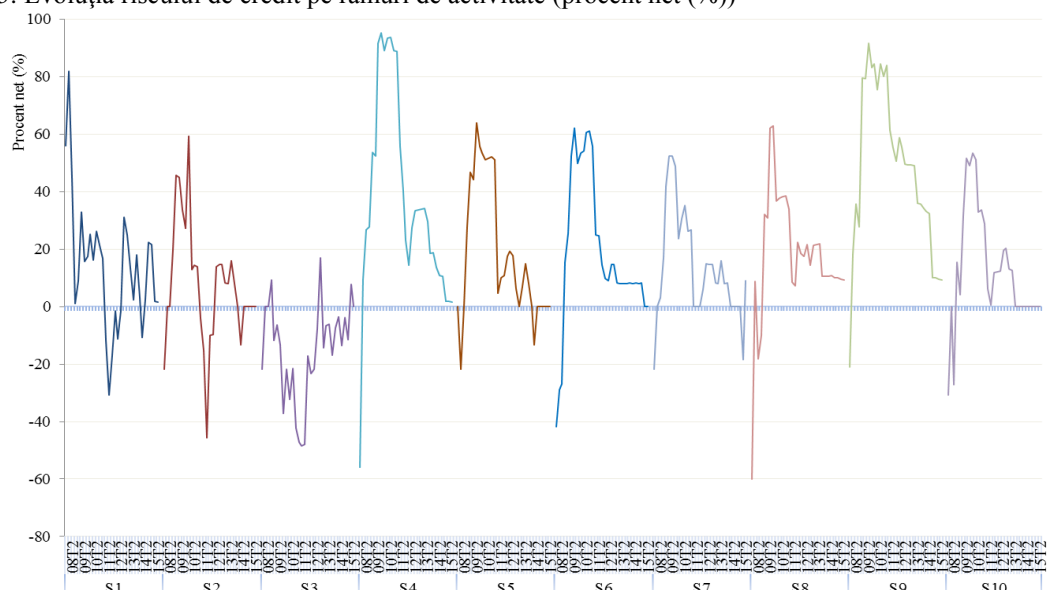
³ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Grafic 4: Dinamica cererii de credite (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

Grafic 5: Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate (procent net (%))

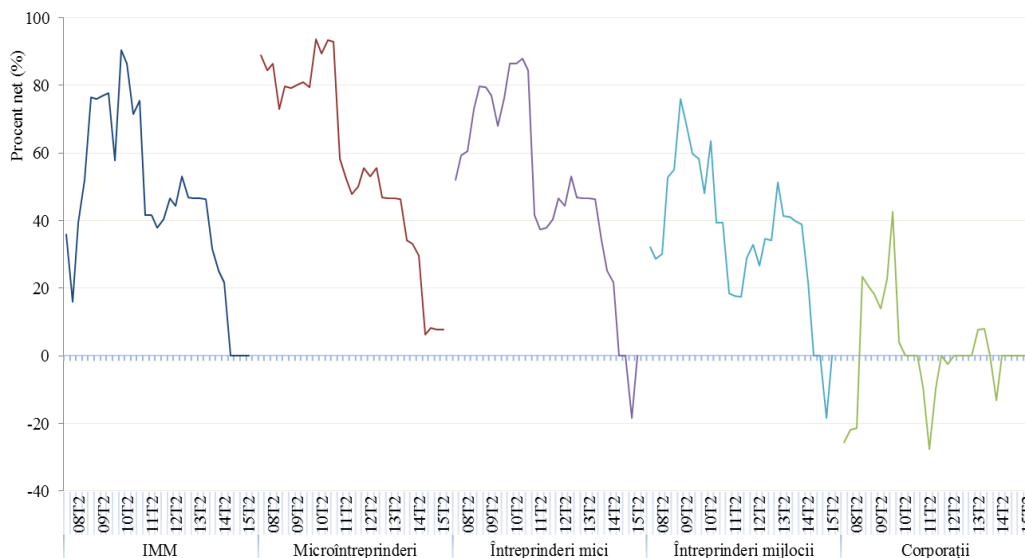

S1	Agricultură, piscicultură	S5	Comerț	S8	Intermediere financiară
S2	Industrie	S6	Turism	S9	Tranzacții imobiliare
S3	Energie	S7	Transport, comunicații,
Poștă	S10	Alte servicii
S4	Construcții				

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

După dimensiunea companiilor nefinanciare, în T2/2015, instituțiile de credit au evaluat microîntreprinderile ca fiind singura categorie de firme pentru care riscul de credit s-a majorat. În cazul celorlalte tipuri de companii, băncile au considerat că riscurile generate de acestea au rămas neschimbate (Grafic 6).

Grafic 6- Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii (procent net (%))

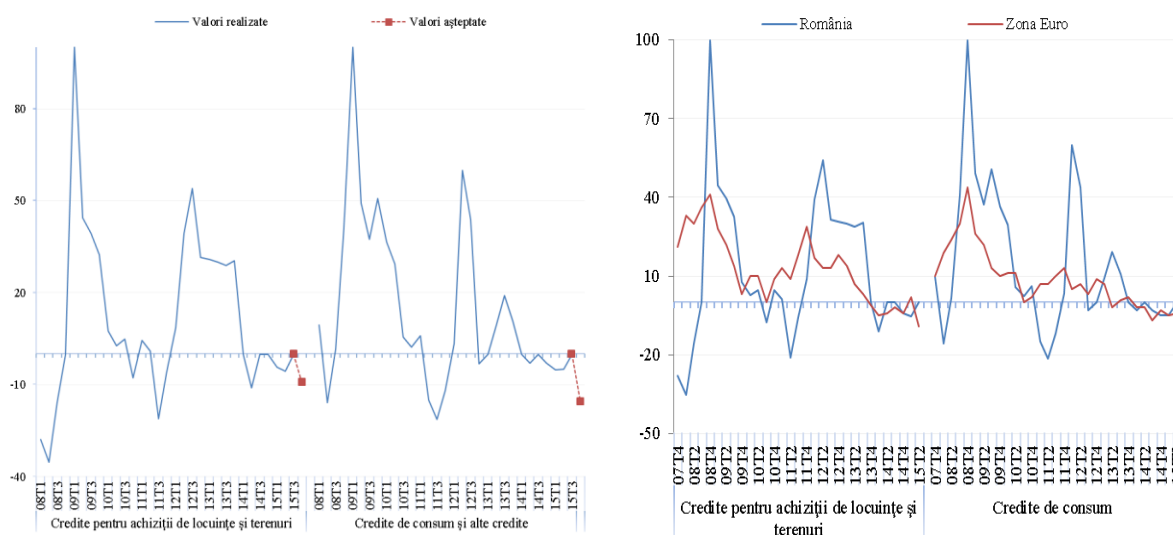
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

B. Creditarea populației

B1. Standardele de creditare

Standardele de creditare nu au cunoscut modificări în T2/2015, nici pentru creditele imobiliare, nici pentru cele de consum (Grafic 7). Băncile anticipează, pentru trimestrul următor (T3/2015), că standardele de creditare se vor relaxa marginal în cazul creditelor pentru achiziția de locuințe și moderat pentru creditele de consum.

Grafic 7 - Modificarea standardelor de creditare a populației (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, iulie 2015

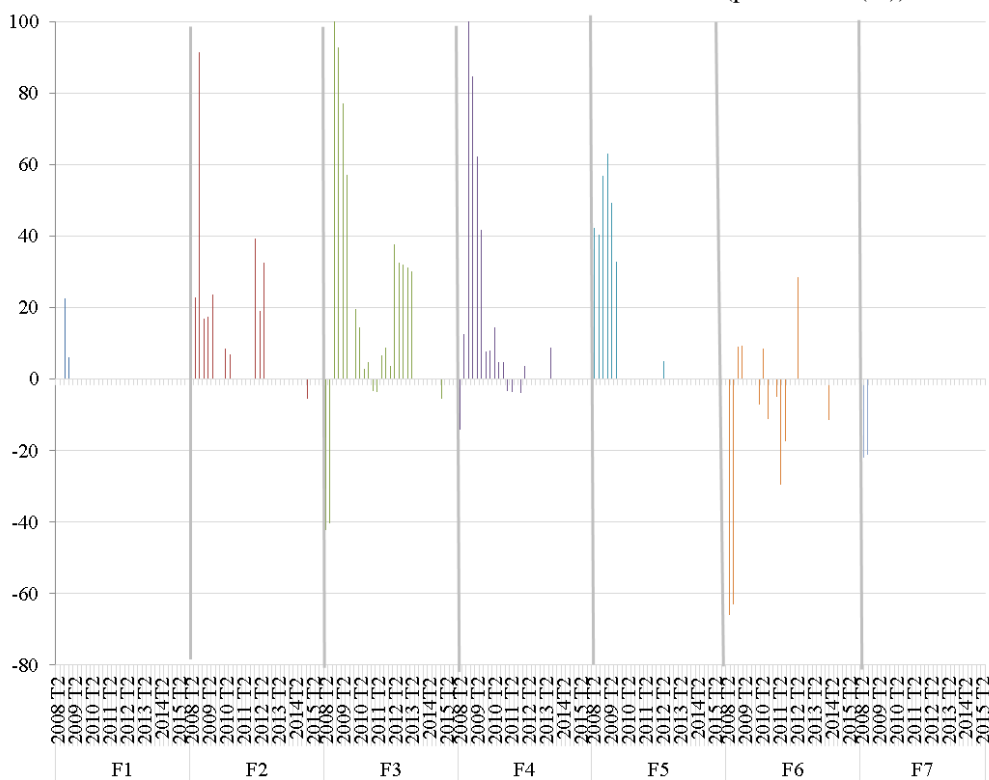
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele, cât și termenii creditării

Spre comparație, în zona euro, standardele de creditare s-au relaxat pentru creditele imobiliare, după ce au cunoscut o înăsprire trimestrul precedent, iar standardele aferente creditelor de consum au continuat să se relaxeze. Presiunile competiționale au contribuit la dinamica standardelor pentru ambele tipuri de credite. Pe termen scurt (T3/2015), băncile din zona euro prognozează înăsprirea condițiilor în cazul creditelor pentru achiziția de locuințe și continuarea tendinței de relaxare în cazul creditelor de consum.

B2. Aspecte specifice creditării imobiliare (achiziția de locuințe și terenuri)

Factorii care contribuie la modificarea standardelor de creditare aferente creditelor imobiliare au fost constanți în T2/2015, Grafic 8.

Grafic 8 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

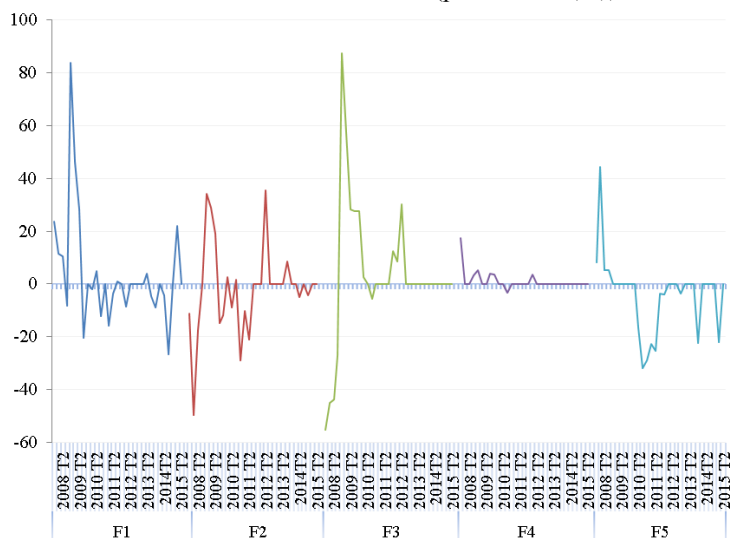
F1	Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii dumneavoastră	F4	Așteptările privind piața imobiliară (modificarea probabilității apariției unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor)
F2	Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F5	Modificarea ponderii creditelor neperformante pentru locuințe în portofoliul băncii
F3	Așteptările privind situația economică generală	F6	Modificarea concurenței din sectorul bancar
		F7	Modificarea concurenței din sectorul nebanca

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Termenii aferenți creditelor imobiliare nu au cunoscut modificări în T2/2015, Grafic 9.

Grafic 9 – Termenii creditării imobiliare (procent net (%))

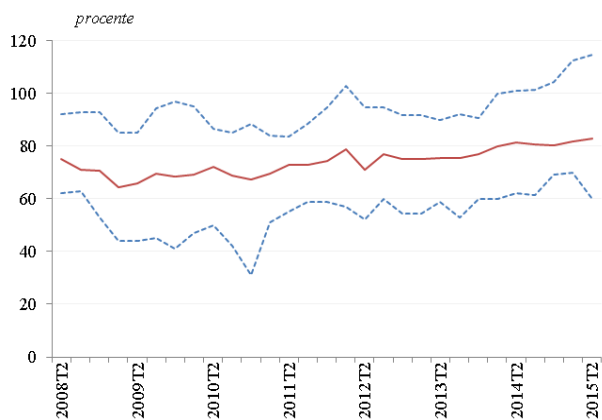

- F1 Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
- F2 Ponderea maximă a creditului în valoarea garanției imobiliare (LTV)
- F3 Ponderea maximă a serviciului datoriei lunare în venitul lunar
- F4 Scadența maximă
- F5 Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)

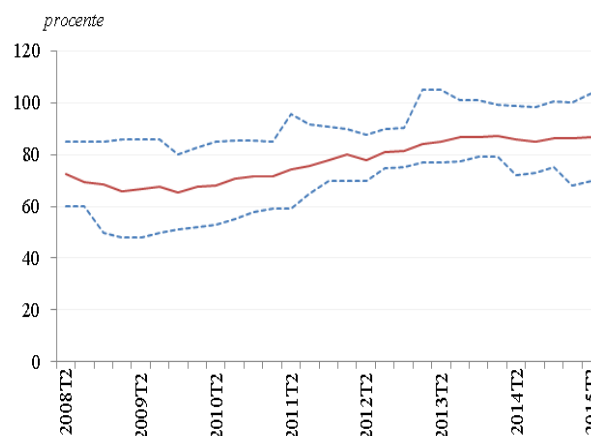
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

În T2/2015, valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) pentru creditele nou acordate în ultimele 3 luni a fost de 83 la sută, (Grafic 10), iar valoarea medie a LTV pentru stocul total de credite imobiliare a fost de 87 la sută (Grafic 11), neînregistrându-se modificări semnificative față de trimestrul precedent (T1/2015).

Grafic 10 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

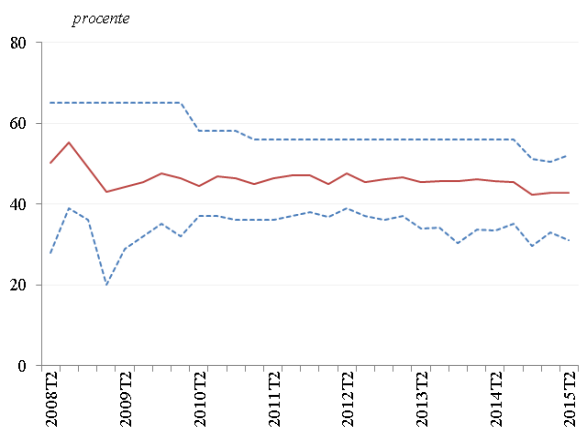

Grafic 11 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

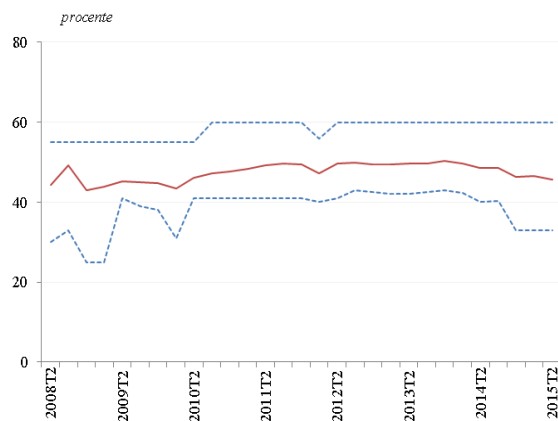

Gradul mediu de îndatorare pentru creditele nou acordate a fost de 43 la sută (Grafic 12), iar la nivelul portofoliului total de credite imobiliare, acesta a fost de 46 la sută (Grafic 13), neînregistrându-se modificări semnificative față de perioada anterioară (T1/2015).

Grafic 12 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

Grafic 13 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

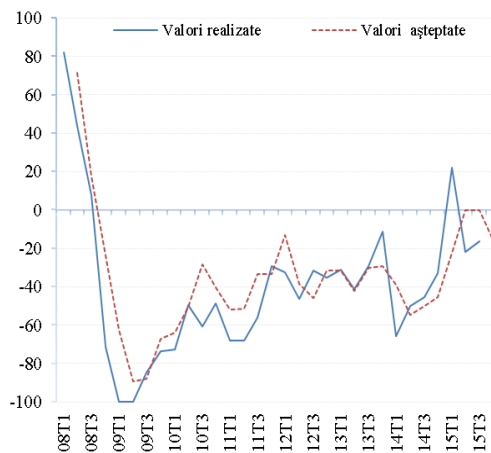

(ii) Evoluția cererii de credite imobiliare și a prețurilor la locuințe

Cererea de credite imobiliare a rămas constantă în T2/2015 (Grafic 15), iar băncile anticipează o majorare moderată a acesteia în trimestrul următor (T3/2015).

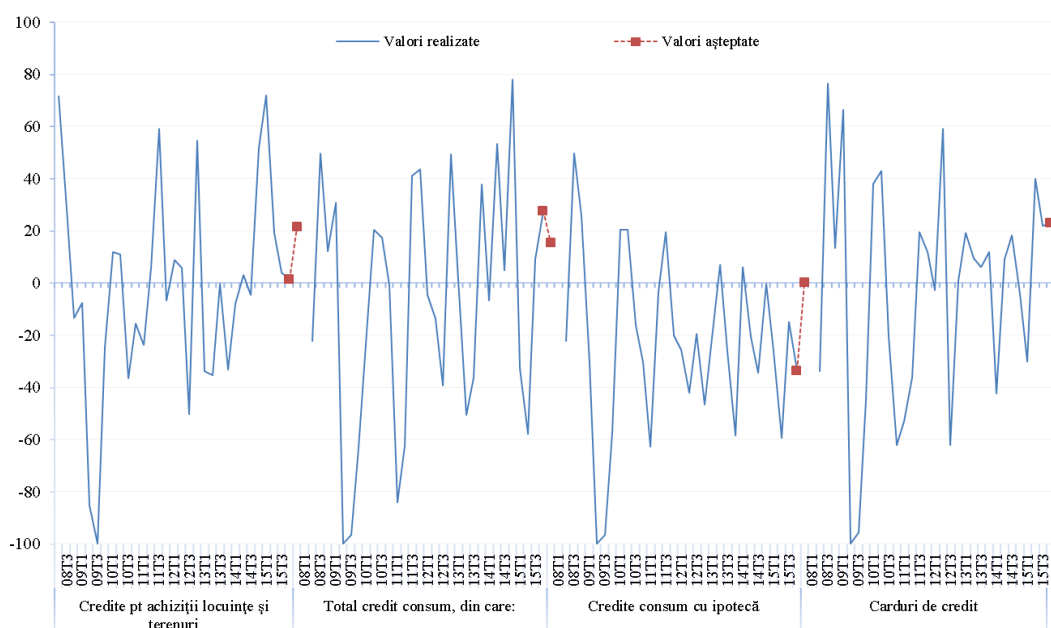
În T2/2015, prețurile rezidențiale au înregistrat o scădere moderată, iar băncile anticipează că prețurile vor scădea cu același ritm și în perioada următoare (T3/2015), Grafic 14.

Grafic 14 - Evoluția prețului locuințelor conform aprecierii băncilor (procent net %)

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o majorare a prețului locuințelor

Grafic 15 – Modificarea cererii de credite (procent net (%))

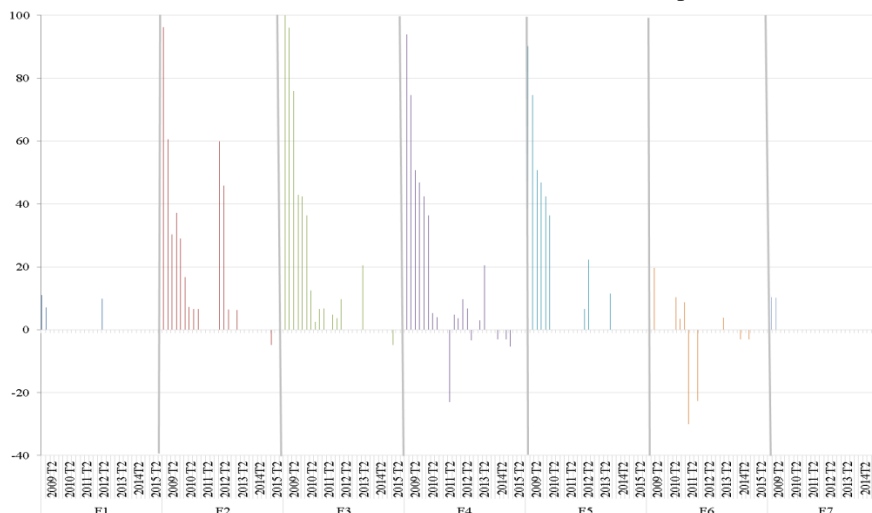

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

B3. Aspecte specifice creditului de consum

Factorii care contribuie la modificarea standardelor creditelor de consum s-au menținut constanți, în T2/2015 (Grafic 16).

Grafic 16 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

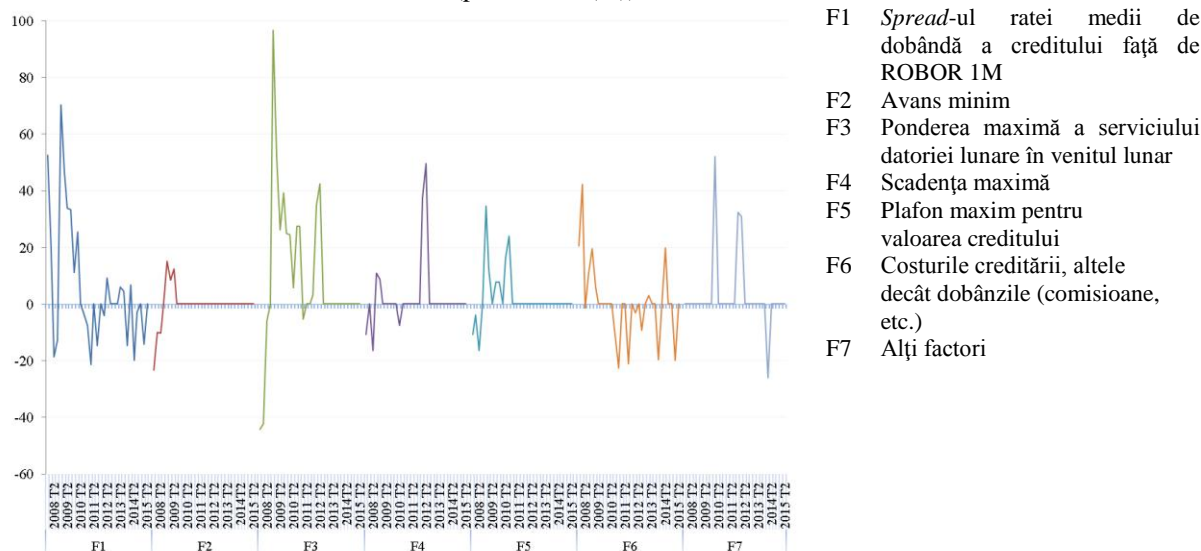
F1 Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii dumneavoastră	F4 Așteptările privind piața imobiliară (modificarea probabilității apariției unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor)
F2 Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F5 Modificarea ponderii creditelor neperformante pentru locuințe în portofoliul băncii
F3 Așteptările privind situația economică generală	F6 Modificarea concurenței din sectorul bancar
	F7 Modificarea concurenței din sectorul nebancar

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Termenii creditării pentru creditele de consum nu au înregistrat modificări, în T2/2015. Grafic 17.

Grafic 17 - Termenii creditului de consum (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

(ii) Evoluția cererii de credit de consum⁴

În T2/2015, cererea pentru creditele de consum a crescut moderat. În structură, cererea pentru creditele de consum garantate cu ipotecă s-a diminuat cu o amplitudine medie, iar cererea pentru cardurile de credit s-a majorat moderat (Grafic 15).

Instituțiile de credit autohtone anticipează, pentru trimestrul următor (T3/2015), o creștere moderată a cererii de credite de consum totale și a cererii pentru cardurile de credit.

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD)⁵

La nivel agregat, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației intrate în starea de nerambursare⁶ a fost de 35 la sută, în T2/2015. LGD pentru creditele imobiliare a înregistrat o valoare medie de 25 la sută, în timp ce valoarea indicatorului pentru creditele de consum garantate cu ipotecă a fost de aproximativ 35 la sută. Pentru creditele de consum negarantate cu ipotecă și pentru cardurile de credit, LGD a înregistrat valori de circa 70 la sută, respectiv 60 la sută.

⁴ Evoluția cererii pentru creditul de consum total trebuie interpretată ținând seama de faptul că împrumutul de consum total include, pe lângă creditul garantat cu ipotecă și cardurile de credit, și creditul de consum negarantat, care nu este tratat în sondaj.

⁵ Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator și (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD.

⁶ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit),
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.),
- riscurilor asociate creditării,
- cererii de creditare,
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției imobiliare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva **procentului net**.

În cazul întrebărilor care se referă la *standardele de creditare*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprișt standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la *cererea de credite*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni și așteptările privind următoarele trei luni.